

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Короткіх М.А.

*кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Військова академія (м. Одеса)*

ОСНОВНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ВИКЛАДАЧІВ

Успішне розв'язання завдань військово-професійної освіти визначається належним рівнем розвитку теорії та методики військового навчання, наповненням їх сучасним гуманістичним змістом, своєчасним вирішенням організаційно-методичних проблем бойової та гуманітарної підготовки, навчання підрозділів і частин на основі особистісно орієнтованих технологій навчання, гуманізацією, гуманітаризацією та демократизацією військово-дидактичного процесу [6, с. 94].

Вершиною педагогічної думки сучасності є розмірковування знаної української дослідниці Т.І. Сущенко щодо особистості викладача – майстра педагогічної діяльності. На думку вченої, у професійній діяльності викладач має керуватися низкою ідей, серед яких: мати вроджену здібність і потребу до самонавчання впродовж життя, максимально використовуючи для цього всі свої резерви, почуття і творчий потенціал заради створення суспільного блага й гідного власного майбутнього; наявність вільного часу на продуктивні роздуми, щоб ефективно аналізувати, порівнювати, зіставляти, моделювати педагогічний процес у вищій школі, доцільно й залюбки фантазуючи; ідеалізувати, створюючи модель кінцевого результату, «забігаючи вперед», змінюючи погляд на професійне навчання і виховання, підвищуючи результати навчальної роботи своїх студентів завдяки регулярному оновленню своїх знань, відмові від застарілих моделей навчання і використанню сучасних його моделей і відповідних засобів; чітка професійна позиція, гідна мета, вміння виразно, але непомітно, делікатно й ненав'язливо її «презентувати», а якщо потрібно, цілковито і вчасно переглянути все, що досі слугувало принципом і

орієнтиром у ставленні та діях; необмежені можливості бути успішним у виконанні педагогічних дій, результатом яких є вплив на пробудження у студентів інтересу до висловлених викладачем думок, легке їх засвоєння, запам'ятовування й осмислення за рахунок ефективного і приємного навчання [5, с. 382].

Важливо також згадати діяльнісну теорію особистості О. М. Леонтьєва, який вважав, що особистісний ріст здійснюється в процесі спілкування. Саме спілкування, – стверджував О.М. Леонтьєв, – багато в чому визначає становлення перцептивних, мнестичних, розумових та інших характеристик людини, її емоційно-вольової сфери [2, с. 64].

З точки зору індивідуальної психології А. Адлера, особистість формується під впливом прагнення людини до вдосконалення й переваги. Істотним для психології її поведінки, зокрема щодо розуміння поведінки хронічно хворого й розвитку його особистості в умовах хвороби, є думка А. Адлера про те, що люди зі значною слабкістю органів часто намагаються компенсувати це, розвиваючи ту сферу діяльності, що є доступною для розвитку. На думку вченого, різні відхилення в поведінці необхідно розглядати з урахуванням умов формування особистості, зокрема формування в дитинстві життєвих цілей, що стали компенсацією почуття неповноцінності, небезпеки, непевності й безпорадності у світі дорослих [1, с. 74]. З. Фрейд вважав, що особистість є єдністю трьох структурних компонентів, зокрема йдеться про Воно, Его та Суперего. З позиції психоаналітичної теорії, становлення особистості відбувається на основі принципів задоволення, реальності й сталості [3, с. 15].

Одним із елементів розвитку особистості є формування її під впливом досвіду військового викладача.

На думку вчених, розвиток особистості є цілісною системою індивідуальних, вибіркових, свідомих зв'язків особистості з різними сторонами об'єктивної дійсності. Як вираження, з *одного боку*, внутрішнього досвіду людини, а з *іншого боку* – визначаючи її дії й переживання, ці ставлення є вираженням взаємозв'язку суб'єкта й об'єкта, оцінки значимих сторін дійсності, відіграють важливу роль у суспільно-трудовій діяльності [4, с. 51]. З *другого боку* важливим при розвитку особистості є природні та набуті особливості особистості:

характер, темперамент, психічні характеристики (сприйняття, пам'ять, мислення, мова, психомоторика).

Розвиток особистості військового викладача відбувається в середовищі військового колективу, своїх підлеглих та керівництва і важливою складовою його діяльності в соціально-професійному оточенні. Розвиток блоку «соціальне оточення» ґрунтується на динаміці розвитку особистості в результаті взаємодії членів військового колективу, керівництва, підлеглих [4, с. 67].

На основі аналізу науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження основними чинниками впливу на розвиток педагогічної майстерності викладачів вищих військових навчальних закладів визначено:

- набуття високого рівня професіоналізму в фаховій діяльності військового викладача з особистісним ростом своєї майстерності, як вищого рівня професійних умінь;

- оволодіння мистецтвом вдосконалення військово-педагогічної творчості навчання, виховання і розвитку курсантів, креативного підходу до організації навчально-виховного процесу, у вирішенні науково-практичних проблем;

- застосування військово-педагогічних інноваційних технологій й методик навчання і виховання майбутніх офіцерів, набуття високорозвиненої майстерності особистісних й професійно значущих характеристик для оволодіння новими фаховими надбаннями;

- розвиток новаторського стилю діяльності, внутрішньообумовленої цілеспрямованої самоорганізації фахової діяльності і професійної компетентності, науково-дослідницької діяльності, військово-педагогічної підготовленості, стійкого позитивного іміджу, авторитету в очах колег і майбутніх фахівців.

Таким чином, досвід особистості військового викладача є функціональною складовою його фахової, компетентнісної діяльності й інтегративною характеристикою його соціальних, військових, педагогічних, виховних, моральних, вольових, комунікативних, творчих, розумових, фізичних, креативних, вузько-спеціалізованих професійних якостей. Саме через набуття та вдосконалення особистісних якостей відбувається набуття та присвоєння професійно-педагогічно важливих

характеристик, якостей, рис, компетентностей військового викладача. Практичний досвід особистості синтезує набуті складові у його фаховий та особистісний ріст.

Список використаних джерел:

1. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. Москва : Фонд за економ. грамотность, 1995. 291 с.
2. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва : Политиздат, 1977. 304 с.
3. Потапчук Є.М. Теорія та практика збереження психічного здоров'я військовослужбовців: [монографія]. Харків : Вид-во Нац. акад. держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького, 2004. 323 с.
4. Сердюк С.І. Формування готовності до лідерства майбутніх офіцерів державної прикордонної служби України: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04; Нац. академія держ. прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького. Харків, 2009. 205 с.
5. Сущенко Т.І. Професійна майстерність викладача в умовах нових тенденцій розвитку людства й освіти. *Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки*; зб. наук. праць / редкол.: Т.І. Сущенко та ін. Запоріжжя, 2006. Вип. 39. С. 377–382.
6. Чистовська І.П. Формування педагогічної компетентності майбутніх магістрів військового управління : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04; Нац. академія оборони України. Київ, 2006. 223 с.

Лошкова І.А.

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Таранник З.В.

*спеціаліст вищої категорії, викладач-методист,
КЗ «Харківський вищий коледж мистецтв»*

ПРИНЦИПИ ТВОРЧОГО СПІЛКУВАННЯ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА НА ЗАНЯТТЯХ МУЗИКОЮ

Використанню інформаційних технологій в освітньому процесі відводиться одне з провідних місць серед багатьох нових напрямків розвитку освіти. Їх застосування не лише збагачує традиційні форми навчання, а і розкриває перед студентами нові горизонти знань, умінь і